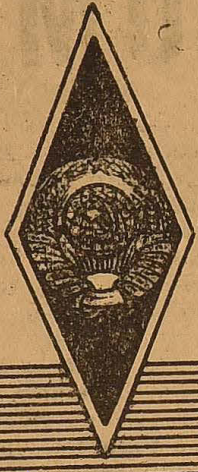

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

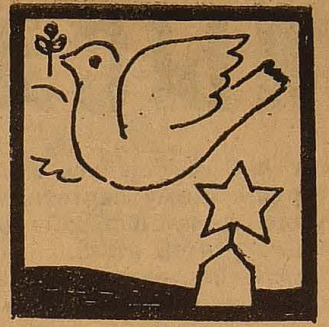
За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 39 (1692). 11 ГРУДНЯ 1987 РОКУ.

Ціна 2 коп.

8 грудня
у Вашингтоні
підписано
Договір про
ліквідацію
ракет
середньої
і меншої
дальності

Рішення XXVII з'їзду КПРС - в життя!

активісти перебудови

ЯК ПРОХОДИТЬ В УНІВЕРСИТЕТІ ПЕРЕБУДОВА? ЯКА КОНКРЕТНА УЧАСТЬ У НІЙ СТУДЕНТІВ? ЯКІ ЇХ ДІЛОВІ ПРОПОЗИЦІЇ? ПРО ВСЕ ЦЕ ІШЛА РОЗМОВА В РЕДАКЦІЇ «ЗНК». В ЯКІЙ БРАЛИ УЧАСТЬ СТУДЕНТИ МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.

Ірина Саленко. Вважаю, треба більше довіряти студентам. Адже ми повинні стати не тільки хорошими спеціалістами, але й навчитися відповідати за доручену справу, навчитися творчо підходити до справи. У нас на курсі, поки що як експеримент, введено вільне відвідування лекцій. Це сміливий крок, і ми вдячні, що наш деканат рішуче зробив його. Гадаю, роботу в сільгоспзагоні, як і в будзагоні, слід перевести на самоуправління. Це й буде найкращою практикою для майбутнього керівника: дасть на-

багато більше, ніж СПП в її традиційній формі.

Світлана Зубкова. Хочу додати до сказаного Іриною, що, на думку більшості комсомольців факультету, час відмовитися від УВК (учбово-виховна комісія): в такій формі вона не потрібна. В цій галузі комітет комсомолу повернувся до форми студентського деканату, який, сподіваємося, себе виправдає. Хочу поділитися своїми міркуваннями з приводу організації передплати на періодичні видання. Тут треба організувати справу так, щоб не нав'язувати студентам суворо визначені газети і журнали. Нехай вибирають самі.

Олександр Павленко. Не можна не сказати ось про що. Часто ми ще займаємося не пошуком нових форм навчання, роботи, дозвілля, а просто тим, що безкарно лаємо старе. Вважаю, що треба відпустити розмови переходити до конкретних справ. Акумулявати нові ідеї, пропозиції можна, на думку багатьох комсо-

мольців, у факультетській студентській газеті. За умови, що ця газета стане справжнім рупором гласності, зможе дати вихід творчій активності студентів в будь-якому напрямі: і суспільно-політичному, і літературно-художньому та ін. Така газета стане своєрідним індикатором проходження перебудови на факультеті.

Від редакції:

Розмова, яка відбулася в редакції, ще раз підтвердила, що у наших студентів є дуже багато цікавих пропозицій, спрямованих на інтенсифікацію перебудови в університеті, і що їх творча активність явно зростає. У зв'язку з цим була б доцільною організація диспутів як на факультетах, так і загальноуніверситетських. За участю студентів, викладачів, співробітників, представників адміністрації. Щоб кожен присутній міг внести свою конкретну пропозицію щодо перебудови в університеті, яка була б тут же спільно обговорена.

Фото В. ПАЩУКА.

Наше з вами здоров'я

Нещодавно Центральний Комітет КПРС і Рада Міністрів СРСР затвердили «Основні напрями розвитку охорони здоров'я населення і перебудови охорони здоров'я СРСР у дванадцятій п'ятирічці і на період до 2000 року».

Піклування Комуністичної партії і Радянської держави про здоров'я кожного громадянина відповідає принципам гуманізму і соціальної справедливості, слугує цілям дальшого процвітання соціалістичного суспільства.

Як справи з охороною здоров'я в Одесі та області? Про це — наша розповідь з чергової прес-конференції в Одеському міському Компартії України.

20 листопада в залі нарад міському партії зібрались журналісти обласних, міських багатотиражних газет, одеського радіо і телебачення, представники органів охорони здо-

ров'я, лікувальних закладів та Одеського медичного інституту. Відбулася прес-конференція, присвячена питанням реалізації міської спеціальної програми «Здоров'я».

Секретар міського комітету Компартії України, голова координаційної ради програми «Здоров'я» О. П. Якубовський ознайомив присутніх зі станом охорони здоров'я в місті та області, з першими підсумками реалізації соціальної програми, перспективами і труднощами її розвитку.

Розробці програми передувало ретельне вивчення стану охорони здоров'я в місті. Всіх вразила слабкість матеріально-технічної бази в цій сфері. Ось один з прикладів.

[Закінчення на 4-й стор.]

Здійснилося!

8 грудня 1987 року, безперечно, ввійде в історію світової цивілізації як приклад того, що дві великі держави — СРСР і США, керуючись розумом і волею своїх народів, зробили крок, важливість якого оцінять наші нащадки.

Редакція «ЗНК» попросила своїх читачів поділитися думками з приводу зустрічі у верхах у Вашингтоні.

Н. М. Якупов, зав. кафедри історії КПРС, доктор історичних наук, професор, учасник урочистих зборів у Москві, присвячених 70-річчю Великого Жовтня.

Гадаю, що 8 грудня весь світ був прикутий до екранів телевізорів. Це справді історична подія — підписання Договору про ліквідацію двох класів ядерної зброї Генеральним секретарем ЦК КПРС М. С. Горбачовим і президентом США Р. Рейганом.

Радісно було на душі і настрої чудовий. Адже у мільйонів людей на Землі з'явилася надія, що наші діти і внуки не будуть жити під гнітом небезпеки знищення такою смертоносною зброєю, якою є ядерна зброя.

Я думаю, що зараз у нас, викладачів-суспільствознавців, буде чимало роботи. Адже треба роз'яснити студентам суть нового мислення, яке радянське керівництво успішно демонструє і в міжнародних справах.

Миролюбну політику КПРС ми, як і раніше, будемо нести в маси трудящих у дні науки, які незабаром кафедра проведе на селі.

К. М. Копійка, заступник декана фізфаку, доцент.

Це важко передати словами, мабуть, не помилюся, якщо скажу, що пряму редактуру про церемонію підписання договору дивилася кожна сім'я в Радянському Союзі.

Відверто кажучи, не час-

то буває таке, щоб уся моя сім'я ось так зібралася — всі разом, спеціально з цього приводу.

І, знаєте, не просто уважно слухали промови М. С. Горбачова та Р. Рейгана, а було відчуття, ніби ми самі являлися безпосередніми учасниками цієї незабутньої церемонії.

Власне кажучи, наші почуття зрозуміти легко. Адже радянські люди стільки років з нетерпінням чекали цієї події. Нам потрібен мир, щоб наша Батьківщина стала сильнішою і багатшою.

Галина Кіріанакі, студентка 1 курсу хіміфаку.

Зустрічі на високому рівні СРСР—США проходили і раніше. Але як істотно відрізняється нинішня зустріч від попередніх. Підписано документ, зміст якого зрозумілий кожній чесній людині на Землі. Збуваються мрії народів про мир, про чесні і довірливі відносини між країнами. А це дуже важливо для нашого майбутнього.

Сергій Ротар, студент 1 курсу мехмату.

Я, як і всі, дуже радий, що початок зустрічі у Вашингтоні подав такі хороші надії. Хочеться, щоб була досягнута домовленість про скорочення не тільки стратегічних наступальних озброєнь, але й відносно повного роззброєння.

Я вірю, що в результаті переговорів у Вашингтоні світ зітхне з полегшенням.

Уроки милосердя

Одинадцять років тому я закінчила філологічний факультет Одеського державного університету. Часто згадую з почуттям глибокої вдячності своїх улюблених викладачів М. В. Карпенко, А. О. Слосаря, В. Ф. Фабіанську, В. Ф. Руденку, Т. Г. Богуненко, Л. Н. Сумарокову. Вони створювали нас сьогоднішніх, нелегкими шляхами вели у світ знань.

Але є в робочому тижні студентів стаціонару один день, який ми коротко називали «воєнка». У білих халатах, білих косиночках студентки починають заняття незвичайним привітанням: «Бажаємо здоров'я, товаришу викладачі!» Добре пам'ятаю той день, коли в аудиторію вперше ввійшов Костянтин Володимирович Гречаний. І кожне його заняття пам'ятаю, наче було вчора. Костянтин Володимирович ніби і не вчив, а розповідав про те, як сам боровся за життя людей, як це слід робити нам. Це були уроки милосердя і уроки боротьби з недугою одночасно. Пригодяться во-

ни в житті чи ні, про це я, мабуть, не замислювалася, а трапилося так, що пригодилися. Двічі доводилося мені боротися за життя рідних людей, двічі мені здавалося, що Костянтин Володимирович поряд. Спочатку згадувалося голвне, про що він говорив майже на кожному занятті: «Не розгублюйтеся, не давайте волю почуттям, боріться за життя людини!». Тепер я розумію, чому саме ці слова повторював Костянтин Володимирович так часто. Найсладніше — перемогти свій страх, повірити в те, що ти можеш допомогти, а на емоції часу нема. Звичайно, я зуміла це зробити лише завдяки підготовці, яку всім нам, своїм випускницям, дав Костянтин Володимирович. Мені дуже хочеться попросити сьогоднішніх студенток нашого вчителя передати йому від нас, випускниць минулих років: «Бажаємо здоров'я, товаришу викладачі!».

І. ПРОХОРОВА, викладач Кишинівського державного університету.

Мыслить и работать по-новому

Как уже сообщалось в «ЗНК», идет подготовка к общепартийному собранию, на котором будет обсужден отчет парткома о работе по руководству перестройкой в университете.

Сегодня мы публикуем тезисы доклада парткома на предстоящем собрании и надеемся, что коммунисты, все сотрудники университета и студенты высказутся по поводу проблем, поднятых в докладе.

Отчет партийного комитета проводится в соответствии с решением июньского (1987 г.) Пленума ЦК КПСС в порядке подготовки к XIX Всесоюзной конференции КПСС.

Пример глубокого и критического анализа опыта строительства социализма в неразрывной связи с задачами сегодняшнего этапа развития общества и его перспективами дает нам доклад М. С. Горбачева на прошедших юбилейных торжествах, посвященных 70-летию Великой Октябрьской социалистической революции.

Высшая школа находится на переломном этапе своего развития. После всенародного обсуждения проекта ЦК КПСС принята серия партийных и правительственных документов, касающихся различных сторон деятельности высшей школы. В развитие их Минвузами СССР и республик издан ряд нормативных документов. Вузы получили больше самостоятельности. Сделаны первые шаги по перестройке работы высшей школы.

Партийная организация, партком за отчетный период немало занимались вопросами перестройки, совершенствования учебного процесса. Главная задача здесь — переход от экстенсивно-информационного к интенсивно-фундаментальному обучению; демократизация учебного процесса; повышение чувства ответственности преподавателей и студентов.

Вопросы совершенствования учебного процесса не раз обсуждались в первичных организациях, на кафедрах. Есть некоторые сдвиги в лучшую сторону в организации самостоятельной работы студентов; обеспечены проблемности лекций; усилено внимание к семинарским занятиям. Но есть немало нерешенных проблем.

Начали мы учебный год с анкетирования. Но в том виде, как оно было проведено — количество не всегда продуманных вопросов, на которые должен был ответить студент, споральность проведения анкетирования — во всем этом сказались стереотипы: дано указание — немедленно выполнить. Мы ожидали большего и от проведения аттестации профессорско-преподавательского состава — предложений о перестройке структуры кафедр, специализаций почти не последовало.

При проведении аттестации преподавателей были допущены отдельные отступления от принципа гласности, участия преподавателей в заседании аттестационных комиссий. Такие аттестации были подвергнуты критике в университетской многотиражке.

Какие узкие места в учебном процессе? Сокращение лекций зачастую произведено механически.

Лишь на отдельных кафедрах сложилась четкая система организации самостоятельной работы студентов. Деканы, проректоры, учебный отдел, учебно-методические комиссии университета и факультетов слабо занимаются анализом организации и методического обеспечения этой работы, обобщением и распространением лучшего опыта. А часть кафедр вместо творческого подхода к ее организации практикует механическое перенесение традиционных форм занятий по отдельным темам в ту же аудиторию по расписанию самостоятельной работы студентов. Кафедры недостаточно анализируют КРД различных форм самостоятельной работы. Многие кафедры и ряд деканатов тормозят перевод лучших студентов на индивидуальные планы учебы, не используют такой перевод в качестве важного рычага развития творческого потенциала студентов.

Партийные организации факультетов, партийные группы кафедр все еще недостаточно глубоко вникают в содержание учебного процесса.

В партийных группах и курсовых комсомольских организациях слабо ведется работа

по воспитанию у студентов культуры учебы, ответственности и дисциплины. Не занял подбабочего ему места в этом процессе и комитет ЛКСМУ университета.

Материально-техническая база университета не отвечает возросшим требованиям к совершенствованию учебного процесса.

Недостатки в перестройке учебной работы свидетельствуют о том, что медленно перестраиваются члены парткома, ответственные за этот участок работы, а также секретари и члены партийных бюро факультетов.

Значительное место в работе парткома занимали вопросы совершенствования научно-исследовательской работы, повышения ее эффективности, укрепления связи с производством.

В научно-исследовательской деятельности университета все еще имеются существенные недостатки. Слабым остается финансовое обеспечение хозяйственных тем. Партком, а еще в большей мере ректорат, повинны в том, что бухгалтерия ОГУ, планово-финансовый отдел, отдел организации и внедрения НИР пока не сумели наладить ритмичное расходование средств по основным статьям сметы.

Оставляет желать лучшего и обеспечение научно-исследовательских работ современным научным и технологическим оборудованием, вычислительной техникой, некоторыми дефицитными материалами.

Отдел снабжения формирует заявки на приборы для науки таким образом, что они во многом оказываются безличными. В университете выполняется значительное количество тем, централизованное обеспечение которых необходимым оборудованием и материалами вообще не предусмотрено. Это заставляет руководителей таких работ поручать отдельным научно-техническим работникам выполнение снабженческих функций. Во многих лабораториях и даже секторах имеются сотрудники, выполняющие планово-экономическую работу, ответственные за «бумажное» общение с заказчиками и с аппаратом управления научно-исследовательской части. Все эти мероприятия, порожденные недостатками в работе соответствующих общеуниверситетских служб и подразделений, представляют собой не что иное как увеличение численности административных работников и, в конечном итоге, снижают эффективность непосредственной научно-исследовательской работы.

Одним из весьма существенных недостатков университетской науки является то, что ее результаты редко доводятся до изготовления изделия (нового прибора или материала).

Давно назрела необходимость создать в университете проектную — конструкторское бюро хотя бы с небольшим опытным производством.

Университет — это прежде всего учебное заведение, поэтому нельзя сегодня не выразить тревогу по поводу оторванности огромного штата НИЧ от совершенствования научных основ преподавания, отсутствия связи научных разработок с процессом обучения и воспитания. Остро эта проблема встала давно, но решается крайне медленно.

Неотъемлемой и составной частью деятельности партийной организации является идейно-воспитательная работа. В системе средств, форм и методов идейно-воспитатель-

ной работы особое место отведено деятельности кафедр общественных наук.

На заседаниях парткома неоднократно отмечалось, что в их деятельности все еще живы стереотипы, не изжит формализм и догматизм в изложении актуальных проблем. Недавно комиссия Минвуза УССР проверяла преподавание общественных наук. При всей условности оценок, которые ставились за проведенные занятия, одно ясно — проблема мировоззренческой, общекультурной, гуманистической направленности преподавания на кафедрах решается пока не на должном уровне.

Не стал органом коллективной творческой мысли и совет кафедр общественных наук.

Важной формой идейного воспитания кадров являются методологические семинары. Есть неплохо работающие семинары (исторический, филологический и другие факультеты). Но и в работе семинаров не изжит абстрактно-просветительский подход, имеет место уход от методологических вопросов. Создавшаяся в ряде семинаров обстановка не способствует самостоятельному мышлению, они проводятся без споров и полемики.

Жизнь в университете стала намного сложнее, но и неизмеримо интересней. Социальное оживление молодежи, пробуждение в ней чувства гражданственности вызвали повышение внимания к общественно-политической проблематике. Это требует сейчас от каждого коммуниста напряженных творческих усилий, отказа от сложившихся традиционных подходов, от инерции, приверженности к старым лозунгам. Выход в студенческую аудиторию через лекции, политические беседы в условиях развивающегося самоуправления не прост, он ко многому обязывает. Мы всегда должны чувствовать себя пропагандистами.

Надо отметить, что в студенческих коллективах политическое информирование все еще поставлено плохо. Партийные и комсомольские группы в этом деле не всегда инициативны.

Мы отказались от наставников академгрупп, от мелочной опеки, но мы не отказываемся от наставничества в идейно-воспитательной работе. Но во взаимоотношениях со студенческой аудиторией вместо прямых, открытых, политических зрелых разговоров нередко преобладает командно-бюрократический тон.

Нам нужна активизация личности, человеческого фактора. Нам нужен в воспитании творческий труд, духовное развитие.

Несмотря на имеющиеся опережающие успехи коллективов университетской художественной самостоятельности, в целом постановка культурно-массовой работы и эстетического воспитания в ОГУ еще далеки от требований сегодняшнего дня.

Парткому не удалось добиться системности в проведении этой работы на факультетах, чаще всего она носит эпизодический характер. Не удовлетворяются запросы студентов в части организации широкой сети любительских объединений и клубов по ин-

тересам, далеко не полностью реализуются огромные возможности Одессы как крупного культурного центра нашей страны, слабо развивается сеть платных услуг, которые могут быть предоставлены студентам и сотрудникам студенческим и спортивным клубами университета.

Партийный комитет университета постоянно держит в поле своего зрения работу газеты «За науку кадры», видя в этом один из важнейших каналов развития процесса гласности в Одесском университете. В последнее время газета стала чаще и глубже освещать актуальные проблемы партийной и комсомольской жизни, перестройки учебно-воспитательного процесса, научной и хозяйственной деятельности различных подразделений университета. Ряд публикаций в газете вызвали широкий общественный резонанс в коллективе.

Обсуждая в ноябре с. г. вопрос о деятельности критических выступлений «ЗНК», партком отметил, в частности, что многим партийным бюро, деканам, руководителям кафедр и факультетов недостает еще правильного отношения к критике, звучащей со страниц газеты, умения своевременно и по-партийному реагировать на нее.

Вместе с тем, еще немало недостатков присуще и коллективу редакции. Так, им не хватает настойчивости в работе с критическими материалами, не проявляют последовательности в освещении некоторых тем. Например, из поля зрения газеты выпали вопросы борьбы за трезвый образ жизни, мало уделяется внимания деятельности групп народного контроля.

Большого мы вправе ожидать от газеты и в освещении как лучшего опыта партийной работы, так и ее типичных недостатков. Ведь не секрет, что в ряде случаев первичные парторганизации, призванные быть политическим ядром, генератором перестройки в трудовых коллективах, действуют вяло, самоустраиваются от решения многих вопросов, предпочитают не вмешиваться в сложные ситуации, живут по-старому.

Кадры — ключевое звено партийного руководства. В отчетный период партийный комитет уделял этому вопросу должное внимание.

Вызывает беспокойство проблема старения кадров профессорско-преподавательского состава, особенно в его руководящем звене. Немало формализма в подготовке резерва кадров во всех других звеньях. Принижается роль заведующих кафедрами. Ведь кафедра — это центр учебной, научной, воспитательной работы, и мелочная опека по отношению к кафедрам не нужна.

Немало еще недостатков в деятельности партийных организаций в воспитании кадров, в соблюдении демократических принципов, в правильном понимании критики.

Можно привести ряд примеров из жизни факультетов, кафедр, когда амбиции берут верх над здравым смыслом.

Принципиальная, партийная критика — движущая сила нашего развития.

Процессы демократизации общественной жизни в стране затронули и коллектив университета. В июне 1987 года впервые были проведены выборы ректора. В течение последнего года проведены также выборы деканов на шести факультетах.

Партийный комитет неуклонно проводил линию на расширение студенческого самоуправления, привлечение студенческой массы к решению всех вопросов жизни вуза. В составе ученых советов факультетов и университета студенты

составляют сегодня 25 процентов от общего количества членов советов. Важно, чтобы это нововведение не стало формальным, а для этого с представителями студенческой массы надо постоянно работать.

Однако в вопросах демократизации вузовской жизни партком не сумел поставить дело таким образом, чтобы в каждом подразделении царил обстановка взаимной требовательности, взыскательности.

Новый этап перестройки требует серьезного изменения стиля и методов работы парткома университета. Центр внимания все более должен переноситься непосредственно на факультеты, подразделения, кафедры.

В последнее время повысилась роль партийных собраний в решении многих вопросов жизни университета. За отчетный период состоялось 3 партсобрания и 2 партактива университета. Собрания проводятся (за исключением отчетно-выборных) открытыми, с широким участием беспартийных.

Увеличилось число вопросов, выносимых на собрания по инициативе самих парторганизаций, и снизилось число вопросов, рекомендованных вышестоящими партийными органами.

На собраниях, заседаниях партбюро и парткома систематически заслушиваются отчеты коммунистов — руководителей, рядовых коммунистов.

Вместе с тем, недостаточно практикуются отчеты зав. кафедрами, начальников служб и подразделений об их личном вкладе в выполнение решений XXVII съезда КПСС. Мало практикуется отчетов коммунистов на собраниях партгрупп.

Отчетно-выборная кампания в малочисленных цеховых парторганизациях и партгруппах в этом году показала, что перестройка деятельности ряда партгрупп и цеховых парторганизаций пока идет медленно и зачастую поверхностно, не затрагивая всех коммунистов. Сами отчетно-выборные собрания далеко не всегда стали взыскательным смотром перестройки, глубокой коллективной работы по поиску новых форм, методов, путей действенного решения стоящих задач. Отчеты ряда партгрупп носили безликий, неконкретный характер. Не была дана оценка работы каждого коммуниста, его личного вклада в выполнение решений XXVII съезда КПСС, последующих Пленумов ЦК. Нуждается в улучшении практика подготовки вопросов на заседания парткома. К этой работе должны шире привлекаться не только члены парткома, выборного партактива, руководители структурных подразделений, но и рядовые коммунисты.

Требует дальнейшего совершенствования практика контроля за выполнением собственных решений, система информирования о принятых мерах по их выполнению, по реализации критических замечаний и предложений коммунистов.

Многое еще предстоит делать парткому по совершенствованию руководства комсомольской, профсоюзными и другими общественными организациями.

Перестройка вошла в полосу практического преломления ее установок, ее концепции в зримые весомые дела. И первое слово здесь за парткомом, коммунистами, за первичными партийными организациями. Чтобы с высокой мерой ответственности оценить достигнутое и с удвоенной энергией осуществлять намеченные партией революционные преобразования высшей школы, нужно мыслить и работать по-новому.

Розповідає студентка III курсу хімфаку Варя Коцеруба:

Проблем у студентів сьогодні чимало: це і самопідготовка, до якої, як мені здається, не готові ні студенти, ні викладачі; це і нестача підручників; незацікавленість дуже багатьох студентів не лише в навчанні, але і в комсомольській роботі.

Про це вже немало говорили, сперечалися, писали. Я б хотіла зосередити увагу читачів тільки на одному питанні — педагогічній практиці у школі.

Не знаю, як на інших факультетах, але на нашому до педпрактики ставляться формально. Три роки продовжується безплідний експеримент: на протязі півтора-двох місяців один раз на тиждень ми буваємо в школі. Але що можна встигнути за один день? В кращому випадку посидіти на уроках. Дуже тяжко провести позакласні заходи чи ближче познайомитись з класом. Хіба не доцільніше було б відвести на педпрактику повністю один тиждень?

Ми неодноразово звертались з цією пропозицією до наших керівників, та віз і нині там. Звичайно, багато залежить від нас самих, але правильна організація педпрактики теж має неабияке значення.

Фото В. ПАЩУКА.

ОКТАБРЬ И ПЕРЕСТРОЙКА: МОИ РАЗМЫШЛЕНИЯ

Я счастлива, что живу и учусь в Советском Союзе именно теперь, когда в жизни советского народа наступил переломный этап поистине революционных преобразований. Своими глазами вижу эти буквально ежедневные изменения, вижу, как проводятся в жизнь решения XXVII съезда КПСС. Слово «перестройка» вышло за пределы СССР, стало международным, коснулось тысяч и тысяч людей во всем мире.

Я думаю, самое главное — проникнуться идеями пере-

стройки, они должны глубоко утвердиться в сознании каждого человека, способствовать осознанному, творческому воплощению этих идей. Нужно признаться, что пока я наблюдаю, так сказать, лишь широту перестройки, но до глубокой, всеобъемлющей реализации ее идей еще далеко. Здесь предстоит нелегкий и долгий путь. И это тоже нужно понять.

В этом году все человечество отметило знаменательный юбилей — 70-летие Великой Октябрьской социалистиче-

* * *

Перестройка — воистину продолжение и развитие дела Великого Октября. Она дала импульс к обновлению и в нашей стране. Наши отцы и деды выполнили свою историческую миссию и, благодаря поддержке социалистической системы, создали первое в Юго-Восточной Азии государство рабочих и крестьян. Теперь пришла наша очередь сказать свое веское слово в

деле обновления, совершенствования социалистического Вьетнама. Ведь тогда, когда произошла августовская (1945 г.) революция, наш вождь Хо Ши Мин был в таком же возрасте, как мы сейчас.

В самой перестройке заложено много замечательных идей, но для их претворения в жизнь необходима сознательная активность людей.

ской революции. Октябрь открыл новую эпоху мировой истории. И сегодня мы живем духом Октября, революция продолжается. Прежде всего, революция в нашем сознании. Это есть продолжение дела Октября, великого ленинского дела.

ФЫОНГ ФЫОНГ,
студентка III курса
филфака.

Происходящие параллельно процессы перестройки в СССР и обновления во Вьетнаме приведут к дальнейшему подъему всех сфер жизни наших народов, если мы отдадим им свой творческий сознательный труд, свое сердце.

НГУЕН НАМ ФЫОНГ,
студент III курса
филфака.

ИЗУЧАЕМ РУССКИЙ ЯЗЫК

Мы приехали в Одесский университет из города Дебрецена. Он расположен в восточной части Венгрии, недалеко от границы с СССР. Это второй по величине, после Будапешта, город в ВНР. Дебрецен — традиционный значительный студенческий центр: в городе имеется 3 университета, 2 института, 8 гимназий, несколько техникумов и училищ. В университете имени Л. Кошута, наиболее крупном в городе, готовят учителей, в том числе учителей русского языка, а также научных работников. На двух факультетах — естественном и гуманитарном — обучается более 2000 студентов. Расположен универ-

ситет в живописном районе Дебрецена — так называемом Большом Лесу. Это и в самом деле настоящий лес.

Прежде мы никогда не бывали в СССР, и для нас все ново, все интересно тут. Мы уже посетили Львов и Кишинев, но Одесса понравилась нам несравненно больше. Может быть, какую-то неповторимость придает ей море. А может быть, особое обаяние пристокает из ее истории, традиций. Нам предстоит постичь этот город.

Мы приехали сюда, чтобы изучить русский язык, но еще и для того, чтобы приобщиться к русской и советской культуре, самосовершенствоваться, искать и находить дру-

зей в этом прекрасном городе Одессе.

Эрика ВАШ,
Андреа КИШШ,
Андор ШИНКА,
студенты
Дебреценского
университета.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

15 декабря, в 19.00, в актовом зале корпуса гуманитарных факультетов (Пролетарский бульвар, 24/26) состоится вечер вопросов и ответов «Религия, атеизм, современность». Вечер проводят сотрудники кафедры научного атеизма университета. Приглашаются все желающие.

Перебудова: кооперативи чи колективи?

Але природа соціалістичної колективності допускає, на щастя, не один, а багато центрів, які можуть і не бути центрами товарно-грошового або відомчого роз'єднання колективів. Перебудова, хоч і стихійно, але разом з тим і законно веде справу саме до своєрідних центрів колективності. Стає ясно, що оскільки ці центри мають обслуговувати реальну соціалістичну суперечність, що виникає в конкретному трудовому колективі, то вони формують для колективу такий абстрактний соціально-економічний статус, який спирається на двоїстість його живого робочого часу, тобто на Велике Відкриття Маркса. Така точка зору дає змогу зрозуміти, чому Маркс і Енгельс цілком доброзичливо ставились до ідеї Ш. Фур'є про соціалістичне змагання, яке дає змогу включати в себе не лише фабричну працю, а й працю на землі. При такому підході неважко помітити й те, що трудовий колектив є об'єктивною реальністю, двоїстою не менш як двічі. Справді ж бо, тут видно «суперечність» не лише між керуванням та виконанням, а й «двоїстість» кожної з цих засад. Двоїстість колективного врядування (самоврядування) в проміжках між загальними зборами, певна річ, повинна відповідати двоїстості живої праці за Мар-

ксом. Ця двоїстість, незважаючи на те, що її відкрили «ще» при капіталізмі, нікуди не дівається й при соціалізмі. Що ж до двоїстості суспільного ставлення окремого працівника до своїх обов'язків у трудовому колективі, то вона є навіть не двоїстістю, а множинністю, оскільки в шеренгах тих, хто на перший план ставить суспільні інтереси, можна вирізнити ще й тих, для кого основним стимулом до роботи є сама робота, а серед тих, хто працює за гроші, крім «середняків», що стараються для сім'ї, можна зустріти й таких, які ставлять перед собою лише корисливі, честолюбні, владолюбні та інші егоїстичні цілі. Таким чином, не випадково у своїх останніх працях В. І. Ленін закликав комуністів брати приклад з Маркса, тобто поставитись до вибору «вихідної парадигми» соціалізму з максимальною серйозністю й відповідальністю.

Якщо чесно й відверто признатися в тому, що після Жовтня комуністи, які взяли політичну владу в свої руки, виходять на колективність як на «вихідну парадигму», соціалізму не зразу, а після тривалого преюду «з'ясування стосунків» у своїх лавах, то багато що може стати на саої місця. Так, у тих «саморегульованих колективістських господарських утвореннях», до збереження яких за умов краху тотальної державності закликає А. С. Ціпка,

цілком можливими стають такі антитоварні центри обслуговування соціалістичних виробничих відносин, в яких теоретичне відкриття Маркса стосовно двоїстості живої праці починає працювати на соціалізм, колективність і остаточне подолання дрібнобуржуазних уявлень, які за своєю матеріальною базою мали відносини товарно-грошового характеру.

Справді, якщо придивитися до праць «ворогуючих сторін» ближче, то як серед товарників, так і серед їх опонентів можна помітити і непримиренних догматиків-волюнтаристів і більш лагідних діалектиків. Стає ясно, що коли істина й народжується в суперечці, то лише між такими людьми, які здатні визнавати й власні помилки, і те «положення», наприклад, що праця на землі є найбільш наукоємною працею.

Тут саме доречно зазначити, що за радянських часів рішення про те, що робити на землі фактично ухвалювались ким завгодно, тільки не тими, хто на цій землі працював. А коли так, (а це так), то залишилися «нерозв'язаними проблемами ні співвідносин між двома колективними формами власності, ні різних способів організації праці.

Авжеж, дорого заплатили радянські люди Праці за власність, а точніше за два її «соціалістичні різновиди» як «вихідну парадигму» під час орга-

нізації колективності й соціалізму. І дуже добре, що сьогодні радянські суспільствознавці, здається, починають розуміти це і говорити про утопічність ідеї монолітної організації праці в національному масштабі.

Сьогодні нам, скидається на те, треба критикувати не соціалістів-утопістів середини XIX століття, а самих себе за помилковий вибір тієї вихідної відносини, з якої починається і соціалізм, і колективність: «Уже ясно, що пряме, без будь-яких відхилень, підключення індивідуальної праці до реалізації суспільних цілей, безкомпромісно усупільнена праця, як її розуміли в середині XIX століття, в принципі неможливі. Неможливі не лише через універсальність, нескінченність зв'язків, що лежать в основі сучасного виробництва, а й через споконвічну суперечність між соціальною, духовною природою людини і тими формами організації та управління виробництвом, до яких мала привести послідовна реалізація ідеї однієї, організованої в національному масштабі фабрики».

«З втратою автономії в праці, як і зі зрівнялівкою, може примиритися все суспільство лише в особливих, екстремальних умовах. Проте, можливі тимчасово, історично обгрунтованого примирення суспільства із системою тотальної державної регламентації не скасовує факту її протиприродності». («ЭКО», с. 28).

Якщо перебудова не вийде на свою власну і об'єктивно вірну «вихідну парадигму», тобто на такий соціально-економічний статус колективності, який об'єднує в собі всю різноманітність її конкретних форм, а буде й надалі додержуватися анахронізму двох форм колективної власності, то рецидиви протиприродних оцінок основних суспільних цінностей матеріального й духовного порядку повторюватимуться. А те, що автор «Роздумів...» явно уникає визначення такого статусу, вважаючи за краще «не загострювати стосунків», видно незброєним оком: «З цього звичайно, не випливає потреба перетворення всіх державних підприємств на кооперативи. Мова йде про те, щоб і в державному виробництві впроваджувати нагромадженій у кооперативах досвід стимулювання індивідуальної ініціативи в праці, особистої відповідальності за результати діяльності підприємства. Треба підвищувати ефективність функціонування державної власності і розвивати в трудовиках підприємств почуття господаря, спираючись на принципи, що позитивно зарекомендували себе в кооперативах. Саме з огляду на те, що ефективне функціонування не є специфічною окремих форм власності, й існує можливість для обмі-

[Закінчення на 4-й стор.]

[Продовження.

Початок див. «ЗНК» № 38].

Перебудова: кооперативи чи колективи?

(Закінчення.
Початок на 3-ій стор.)

ну досвідом організації між різними формами соціалістичної власності. Така діалектика історії. Домінуюча форма соціалістичної суспільної власності вдосконалюється сьогодні коштом запозичення принципів у підрядної форми власності». («ЕКО», с. 29).

Отже, замість того, щоб у ході перебудови зажадати від «недалеких політиків» діалектично-вдумливого осмислення всього багатства конкретних форм колективності і сформулювати єдиний соціально-економічний статус, деякі радянські економісти все ще похололиво запобігають у них ласки та умовляють «дати зелене світло» самій лише кооперативі. А тимчасом уже давно ясно, що коли соціалістичне самоврядування покладає, нарешті, край сталінському єдиноначальству, з одного боку, і колегіальності, з другого, то воно цілком може вийти на ту двоїстість яка відповідає двоїстості живої праці за Марксом. В цьому разі однієї економічної формі вже не загрожуватиме поглинання другою, оскільки всі вони в їх виробничих відносинах колективності обслуговуватимуться такими центрами, які ведуть ранунок не тому, що роз'єднує, тобто не рахують старе золото, а тому, що об'єднує, тобто рахують новий робочий час. Таким чином при об'єктивно вірному, тобто позбавленому помилок «повторного рахунку» визначенні продуктивності суспільної праці виявиться не лише описаний Марксом середній, суспільно необхідний її рівень, а й конкретні місця стосовно нього в конкретних трудових колективах. Та це й добре, оскільки дасть змогу пробудити потребу в соціалістичному змаганні й самовираженні, які споконвіку закладені в людській природі. Це сьогодні конче потрібно, оскільки «примусити політичними чи правовими методами людей до створення нової техніки, творчості, навіть до професійного зростання дуже важко, практично неможливо». («ЕКО», с. 29).

Авжеж, прогресивну техніку і технологію створюють ті люди і колективи, для яких основним стимулом до роботи є сама робота, але очевидно, що те саме можна сказати і про інші сфери людської діяльності. А коли так, то соціальним завданням особливої ваги слід визнати об'єктивно вірну оцінку талановитих і обдарованих людей ще за їхнього життя. На думку діалектиків-антитеварників, ідея витіснення економічних форм спонукання до праці є ідеєю благородною і зовні і всередині. Трагедія радянського народу в тому й полягала, що реалізація ідеї опинилася свого часу в руках таких антитеварників-догматиків, які, не мавши внутрішньої потреби в Об'єктивній істині, почали «підганяти мрію», і при цьому «наломали стільки дров», що нам і сьогодні, як бачимо, доводиться «ламати списи», наприклад, у зв'язку з визначенням вихідної відносини соціалізму. Ті радянські суспільствознавці, які, як і раніше, не хочуть (чи не можуть) бачити вихідну відносину в колективності, мимохіть скочу-

ються на відносини, які, — якщо їх пропустити в сучасне, — претендуватимуть і на майбутнє. Майбутнього ж у відносини, які спекулюють на суспільному робочому часі, бути не повинно. І його, безперечно, не буде, якщо в ході перебудови вето, яке ще діє стосовно дискусії між товарниками й антитеварниками, буде, нарешті, зняте. Справді, думати, що лише «риннок навчає людей думати» — це явна помилка, яку товарники нав'язують сьогоднішній широкій громадськості. Думати люди можуть і в разі повноцінного, тобто об'єктивно вірного обміну інформацією між собою.

Так, Росія зазнала серйозних втрат від поспіху тих, хто почав боротьбу з торгівлею. Але коли вже торгівлі не стало, то перш ніж братися до її «реанімації» суспільними засобами виробництва, слід іще раз серйозно й відповідально продумати варіанти, альтернативні цьому.

Так, села й невеличкі міста Росії стали дуже малолюдними протягом трьох останніх десятиліть. Але що потрібно для їхнього відродження? Не вільна торгівля тракторами, «залізні кістки» яких і без того рясніють на її багатостраждальній землі! Не можна сумніватися в тому, що недавні втікачі, які скоштували міського життя, не зрозуміють очевидного, тобто того, що найнадійнішою гарантією їхнього добробуту є соціально справедливий обмін між містом і селом. Впевнившись в тому, що цей обмін функціонує не в «гарних звітах», а насправді, вони знову повернуться додому.

Закінчуючи полеміку з автором «Роздумів про причини історичної стійкості кооперативу», хочеться зауважити таке. Авжеж, кооператив — це не тільки необхідний структурний елемент і соціалізму, і колективності, а й серйозна умова їх розвитку. Проте твердити, що кооператив «є найефективнішим способом розв'язання внутрішніх, іманентних суперечностей», на мій погляд, не можна, оскільки таким способом може стати лише справжня колективність, тобто такі трудові колективи, які діють у рамках єдиної форми власності і єдиного соціально-економічного статусу, що спирається на двоїстість праці за Марксом як у виробничих відносинах, так і у відносинах обміну кінцевими результатами праці. Суспільно необхідний робочий час у цьому статусі відіграє, певна річ, центральну роль, оскільки витісняє товарне золото в ролі суспільної форми вартості. Внаслідок розвитку справжньої колективності й соціалізму поступово зникатиме й фундаментальна на сьогодні відмінність між робочим і вільним станом часу. Справді, якщо до талановитих і обдарованих людей їх робочий час завжди був і буде часом вільного самовираження, то для тих, хто поки що працює за гроші, він ставатиме таким лиш поступово, оскільки ці люди опановують суму знань і емоцій, що їх уже нагромадила прогресивна людська думка, не одразу, а поступово.

В. ТЕПЛЯКОВ,
працівник університету.

МУЗИЧНИЙ РИНГ

24 грудня в актовому залі ОДУ (Пролетарський бульвар, 24/26) буде проходити «Музичний ринг», організований клубом зустрічей біологічного факультету. На ринг запрошуються рок-групи «Дизайн», «Монте-Крісто», «Діти на траві».

Початок о 19.00.

За квитками звертатися в студклуб 16.12.87, після 14.00.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ. Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ:

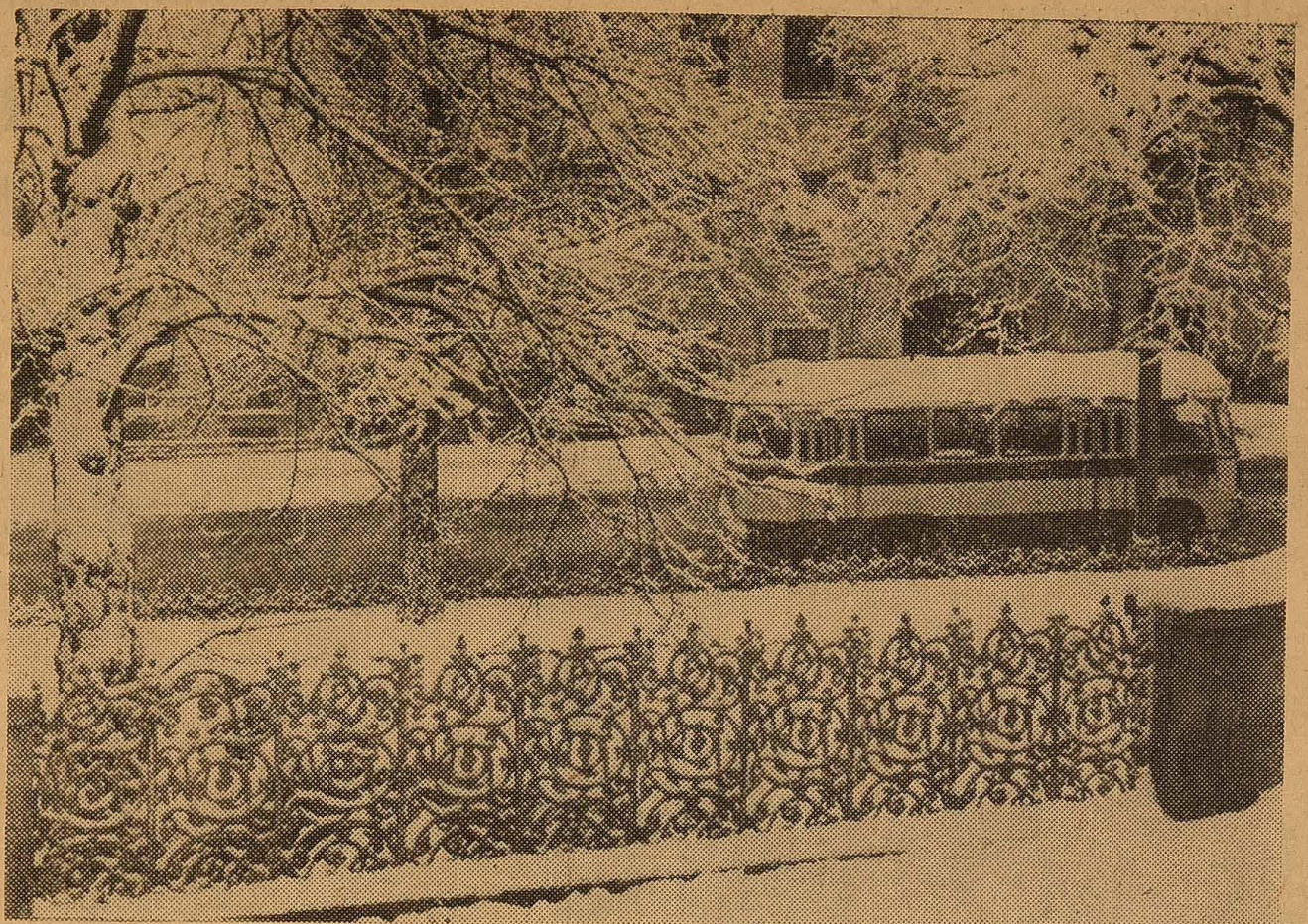
тел. 23-84-13

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

«За наукові кадри», орган парткома, ректората, профкомів і комітета номсомла Одеського державного університету ім. Мечникова. (На українському мові).

Друк, тип. «Чорноморська номуна» Одеського обкому КП України, пл. 50-річчя СРСР, 1. Тираж 1000 прим. Обсяг 0,5 аркуша формату газети «Правда».

Зам. № 15258.

Наше з вами здоров'я

(Закінчення.
Початок на 1-ій стор.)

Інфекційна лікарня, яка діє в місті, була збудована 1802 року, а через 100 років її визнали аварійною. Відтоді її жодного разу капітально не ремонтували. Сьогодні в Іллічівському і Суворовському районах міста немає власних медичних стаціонарів, а в Київському районі, де налічується 300 тисяч жителів, лише один лікарняний корпус на 120 місць.

Обласному онкологічному диспансеру не вистачає 500 лікарняних місць. Харчоблок, що розраховувався на 80 чоловік, мусить обслуговувати тут 360 хворих. Стан онкодиспансеру викликає особливе занепокоєння, якщо взяти до уваги, що сьогодні Одеса за кількістю онкохворих посідає перше місце в країні. Одеса — єдиний обласний центр на Україні, де немає дитячої лікарні.

Дуже складна в місті й обласній також екологічна обстановка.

Усе це й пояснює той факт, що на початок дванадцятої п'ятирічки ми мали дуже великі трудові втрати і високу дитячу

смертність). Міському комітету партії, міськвиконкому довелось вживати екстрених заходів.

Що передбачає програма «Здоров'я»? Амбулаторна база повинна зрости на двадцять процентів. На кінець п'ятирічки має бути цілком задоволено потреба в жіночих консультаціях, у дитячих і дорослих стоматологічних поліклініках. Передбачено заходи інтенсифікації лікувального процесу, налагодження диспансеризації населення із залученням ЕОМ, будівництво комплексу швидкої медичної допомоги.

За два неповних роки дії комплексної програми «Здоров'я» збудовано вже близько 20 нових об'єктів охорони здоров'я, в тім числі, зразковий пологовий будинок в Іллічівському районі. Створено 10 стоматологічних поліклінік у Суворовському районі, відкрито дитячий реабілітаційний центр в Малиновському районі...

Більш активно почали залучатись до реалізації програми кошти підприємств та організацій. За приклад справжнього піклування про здоров'я трудівників міста можна

взяти завод «Центроліт», який на власні кошти споруджує першокласну поліклініку та бальнеологічну лікарню на всесоюзному рівні.

Лікарняний комплекс вартістю 15 млн. карбованців будують в Іллічівському районі. Зрушив з мертвої точки розвитку офтальмологічного інституту ім. В. П. Філатова.

Останнім часом чітко намітилась тенденція до зниження дитячої смертності в місті, і почали скорочуватися трудові втрати через стан здоров'я дорослого населення.

Працівники охорони здоров'я, які виступили перед журналістами, доповнили повідомлення О. П. Якубовського. Зокрема, гостре зацікавлення в представників преси викликали розповіді про розв'язання в Одесі проблем медичних кадрів, у тому числі, середнього медперсоналу і розвитку наукових напрямів, що мають відродити колишню славу нашого міста як всесоюзної здразниці і «законодавця мод» в охороні здоров'я трудящих.

На закінчення прес-конференції медичні працівники відповіли на численні запитання журналістів.

ВОЛЕЙБОЛ В УНІВЕРСИТЕТІ ЛЮБЛЯТЬ

Закінчилися змагання з волейболу між факультетськими командами за програмою спартакіади ОДУ. Організаторами змагання були спортивний клуб ОДУ і кафедра фізвиховання.

Проводилися вони за новим положенням, тобто з трьох партій до 12 очок, що мало сприяти загостренню боротьби. Проте такої боротьби не вийшло. Це пов'язано з тим, що команди були неоднорідні за складом. Поруч з добре підготовленими гравцями на майданчик виходили й такі, що не вмiли грати зовсім. Але ж ці ігри саме і влаштовуються для того, щоб зацікавити студентів, залучити їх до систематичних занять фізкультурою і спортом. Тому недоцільно вводити до складів факультетських команд майстрів спорту, а також майстрів спорту міжнародного класу, відвертаючи їх від ос-

новних тренувань у своїх командах.

Це сприятиме більшому напруженню боротьби і вирівнюванню сил команд-суперниць. Бо коли до складу команди входять майстри спорту, то ця команда явно сильніша, отже втрачається видовищність гри і зацікавленість гравців у змаганнях.

Спорткомітети факультетів погано організували зв'язок між суддівською колегією і своїми командами. Було дуже багато неявок на ігри. Нерівно було поставити голови спортклубів факультетів до забезпечення своєчасної явки команд і на ігри у фіналі. Так, не вийшли на ігри команди РГФ (жін.), біофаку (чол.), хімфаку (чол.), істфаку (чол.). Таким чином, дуже цікаві зустрічі між командами було зірвано.

З огляду на сказане, мабуть,

СПОРТИВНІ НОВИНИ

Рубрику веде Г. РОМАНОВА.

* Щойно закінчилися міські молодіжні ігри з плавання. Команда ОДУ посіла друге місце.

* Триває першість університету з футболу.

* 14 грудня починається першість ОДУ із зимового багатоборства ГПО.

* В університеті працюють

було б доцільно ввести в нове положення пункт який би за неявку команди суворо карав відповідального за спортроботу на факультеті.

Але в цілому ігри показали, що волейбол у нашому університеті люблять.

Треба не просто підбивати підсумки змагань, а і нагороджувати переможців хоч би грамотами. Це стимулюватиме бажання брати участь у змаганні.

Ну і, нарешті, підсумки: серед жіночих команд перше місце здобула команда юрфаку, друге — хімфаку, третє — мехмату. Серед чоловіків — перше місце — філфак, друге місце — юрфак, третє місце — РГФ.

Д. ПИХТЄВ,
студент II курсу хімфаку,
головний суддя,
секретар змагань.

абонементні групи з ритмічної гімнастики для всіх, кому подобається такий вид спорту. Заняття проводяться в гуртожитку № 8.

Працюють також групи загальної фізичної підготовки і групи плавання для працівників університету.

Докладніші довідки — телефоном 63-77-48.